

2021-10-28
A2021/02051**Arbetsmarknadsdepartementet**Jämställdhetsmyndigheten
Box 73
424 22 Angered

Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av hedersförtryck samt annat våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Jämställdhetsmyndigheten att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av våld och förtryck i utlandet i enlighet med vad som framgår under rubriken närmare om uppdraget. Uppdraget omfattar hedersförtryck samt annat våld och förtryck som personer med koppling till Sverige har erfaren under utlandsvistelse. Uppdraget syftar till att sammanställa och analysera individers berättelser i syfte att bidra till utvecklingen av förebyggande och behandlande insatser i Sverige.

Jämställdhetsmyndigheten ska inom ramen för uppdraget samverka med Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck). Samråd ska även ske med Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden vid Utrikesdepartementet (UD KC) samt med andra aktörer som Jämställdhetsmyndigheten bedömer som relevanta. Avseende anpassning och spridning av kunskap till yrkesverksamma ska Jämställdhetsmyndigheten samverka med berörda sektorsmyndigheter, däribland Socialstyrelsen samt med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Jämställdhetsmyndigheten får använda 250 000 kronor under 2021 från anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska lämnas senast den 1 december 2021. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Senast samma datum ska Jäm-

ställdhetsmyndigheten lämna en ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet. Jämställdhetsmyndigheten ska göra en delredovisning av uppdraget till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) den 1 december 2022. Jämställdhetsmyndigheten ska slutredovisa uppdraget till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 oktober 2023. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Skälen för regeringens beslut

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt problem som begränsar främst flickors och kvinnors liv och kränker deras rättigheter men även hbtqi-personers och pojkars och unga mäns liv och rättigheter.

Det behövs mer kunskap om de omständigheter som kan ha bidragit till att barn och vuxna förs bort eller kvarhålls utomlands i en hederskontext. Enligt en undersökning som utfördes 2020 av Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län angav 43 av de 192 kommuner som besvarade enkäten att de hade kännedom om bortförda personer i en hederskontext under 2019. Sammanlagt hade de aktuella kommunerna kännedom om 172 utsatta eller misstänkt utsatta barn. Statistik från Utrikesdepartementet visar vidare att utrikesförvaltningen regelbundet hanterar ärenden där svenskar utsätts för eller riskerar att utsättas för barn- och tvångsäktenskap, uppfostringsresor eller annat våld i en patriarkal kontext. Under 2018, 2019 och 2020 hanterade UD 104, 114 respektive 72 nyinkomna ärenden gällande familjerelaterat tvång där samtliga nämnda former av utsatthet finns representerade.

För att motverka att barn förs utomlands eller lämnar Sverige för att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas infördes den 1 juli 2020 möjligheten för socialnämnderna att meddela ett utreseförbud. En bokstavsutredare analyserar för närvarande om tillämpningen bör utvidgas. Utredningen redovisas senast den 10 januari 2022.

Regeringen har gett Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att sammanställa ett samordnat stöd i form av en myndighetsgemensam vägledning för personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skolväsendet och polis för att förhindra och förebygga att barn lämnar landet för att giftas bort, könsstympas eller utsätts för olika former av hedersrelaterat våld eller tvång (A2020/02649/JÄM).

För att berörda personalgrupper ska kunna identifiera de personer som riskerar att föras utomlands och därigenom ha möjligheten att förhindra dessa utresor, krävs kunskap om problematiken och om återkommande riskfaktorer.

Närmare om uppdraget

Jämställdhetsmyndigheten ska göra en intervjustudie med barn och vuxna som erfarit hedersförtryck eller annat våld och förtryck i utlandet under en utlandsvistelse. Personerna som intervjuas ska befinna sig i Sverige vid tidpunkten för intervjun och ha uppehållstillstånd i Sverige eller svenskt medborgarskap. Intervjuerna ska ske på frivillig basis. Utifrån personernas berättelser ska Jämställdhetsmyndigheten identifiera och redogöra för

- vilka riskfaktorer som fanns i dessa individers liv innan de lämnade Sverige,
- vilka insatser individerna mottagit från myndigheter och andra aktörer innan de lämnade Sverige, och
- vilka insatser individerna mottagit efter att de kommit tillbaka till Sverige igen.

Utöver att tala med dessa individer ska Jämställdhetsmyndigheten sammanställa forskning på området och göra en internationell utblick i syfte att inhämta kunskap om motsvarande kartläggningar i andra länder. Fokusländer för den internationella jämförelsen är Norge, Danmark, Finland, Nederländerna, Storbritannien och Kanada.

Uppdragets genomförande ska ske i tre steg. Under 2021 ska Jämställdhetsmyndigheten ta fram en plan kring hur myndigheten ska kunna komma i kontakt med den berörda målgruppen. Under 2022 ska Jämställdhetsmyndigheten göra intervjuerna med de berörda individerna samt sammanställa forskning och internationell kunskap på området. Under 2023 ska Jämställdhetsmyndigheten sprida framtagen kunskap till yrkesverksamma och andra relevanta aktörer som kan komma i kontakt med målgruppen. FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska vara en utgångspunkt för genomförandet av uppdraget. Detta innebär bland annat att det vid alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Regeringen beräknar att 1 500 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2022 och 1 500 000 kronor för 2023, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Viktor Sjögren

Kopia till

Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden, Utrikesdepartementet
Jämställdhetsmyndigheten
Kammarkollegiet
Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot
hedersrelaterat våld och förtryck)
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)